

Ochrana přírody ve městě: platí stejné principy pro různé taxonomické skupiny?

Postupující urbanizace mění abiotické a biotické aspekty krajiny a vzhledem ke svému rostoucímu významu se stává i předmětem zájmu ochránců přírody. Zachování biologické rozmanitosti v městské krajině se stává v současnosti jednou z priorit ochrany přírody. V této studii je analyzována druhová pestrost cévnatých rostlin a denních motýlů v 48 pražských chráněných územích. Hodnocena jsou data ze systematických průzkumů z konce 80. a začátku 90. let minulého století. Celková druhová pestrost obou skupin a přítomnost ohrožených druhů denních motýlů odráží současný stav biotopů, zatímco výskyt ohrožených druhů rostlin je ovlivněn výskytem biotopů v době založení rezervace. Rozloha rezervace má mnohem silnější vliv na druhovou pestrost rostlin než denních motýlů, kteří jsou více ovlivněni heterogenitou prostředí, zejména ohrožené druhy. Druhová pestrost a počet ohrožených druhů je nejvyšší v rezervacích z poloviny pokrytých lesem, patrně z důvodu přítomností lesních druhů i druhů bezlesí a specializovaných ekotonových druhů. Často je kritizováno, že se ochranná opatření v rezervacích soustředí na vybrané typy společenstev a opomíjejí okrajové a přechodové oblasti. Budoucí management by měl zachovávat heterogennější prostředí prostřednictvím zachování raně sukcesních stadií, mozaikovitou sečí a rotační pastvou. Rovněž zvyšování heterogenity prostřednictvím zavedení některých tradičních postupů (např. výmladkové obhospodařování) je žádoucí.

Využitelné výstupy:

Postupující urbanizace mění abiotické a biotické aspekty krajiny a vzhledem ke svému rostoucímu významu se stává i předmětem zájmu ochránců přírody. Zachování biologické rozmanitosti v městské krajině se v současnosti stává jednou z priorit ochrany přírody. Města jsou pro volně žijící organismy obvykle nehostinným prostředím a urbanizace tak představuje intenzivní podobu ničení biotopů. Enklávy přírodních plošek jsou obvykle malé a izolované a tudíž obsahují i fragmentované populace rostlin a živočichů. Přesto může být biologická rozmanitost v městské krajině vzhledem k její heterogenitě vyšší než v okolním venkovském prostředí. V této studii je analyzována druhová pestrost cévnatých rostlin a denních motýlů v 48 pražských chráněných územích. Hodnocena jsou data ze systematických průzkumů z konce 80. a začátku 90. let minulého století. Pražské rezervace představují důležitá území pro obě skupiny druhů, protože v Praze se vyskytuje více než polovina druhů cévnatých rostlin a denních motýlů známých z ČR.

Druhová pestrost motýlů byla ovlivněna více faktory než druhová pestrost rostlin. Celková druhová pestrost obou skupin a přítomnost ohrožených druhů denních motýlů odráží současný stav biotopů, zatímco výskyt ohrožených druhů rostlin je ovlivněn výskytem biotopů v době založení rezervace. To je způsobeno delší životností rostlin, menšími nároky na rozlohu biotopu, dlouhověkostí semen a schopností přežít roky bez úspěšné reprodukce. Naproti tomu motýli reagují na změny prostředí rychleji. Rozloha rezervace má mnohem silnější vliv na druhovou pestrost rostlin než denních motýlů, kteří jsou více ovlivněni heterogenitou prostředí, zejména ohrožené druhy. Proto by neměly být opomíjeny ani malé rezervace s pestrým reliéfem a s výskytem kvalitních biotopů.

Druhová pestrost a počet ohrožených druhů je nejvyšší v rezervacích z poloviny pokrytých lesem, patrně z důvodu přítomností lesních druhů i druhů bezlesí a specializovaných ekotonových druhů. Druhová pestrost motýlů vzrůstala v rezervacích sousedících s železnicemi, což zdůrazňuje důležitost lineárních prvků se suchým a teplým povrchem.

Zastoupení ohrožených druhů motýlů vzrůstalo v rezervacích obsahujících holou půdu a v lomech.

Raně sukcesní podmínky vyhovují více ohroženým druhům.

Urbanizace nepotlačuje celkovou druhovou pestrost rostlin, ale snižuje zastoupení ohrožených druhů rostlin a celkovou druhovou pestrost motýlů. Zachování celkové druhové pestrosti rostlin je patrně způsobeno šířením ruderalních a cizích druhů, rozšiřujících se na úkor původních druhů. Naproti tomu u motýlů se nevyskytují žádné nepůvodní druhy a jen málo druhů toleruje ruderalní podmínky.

Často je kritizováno, že se ochranná opatření v rezervacích soustředí na vybrané typy společenstev a opomíjejí okrajové a přechodové oblasti. V dlouhodobém měřítku má neschopnost zachovat heterogenitu negativní vliv na ochranu biodiverzity lokality. Budoucí management by měl zachovávat heterogennější prostředí prostřednictvím zachování raně sukcesních stadií, mozaikovitou sečí a rotační pastvou. Rovněž zvyšování heterogenity prostřednictvím zavedení některých tradičních postupů (např. výmladkové obhospodařování) je žádoucí. Mimo rezervace je záhodno

udržovat otevřené biotopy v okolí vhodných liniových prvků (železnice).

Grafické přílohy: [prazske_rezervace.jpg](#) [1]

 [prazske_rezervace1.jpg](#) [2]

 [prazske_rezervace2.jpg](#) [3]

 [prazske_rezervace3.jpg](#) [4]

Zdroj: Jarošík V., Konvička M., Pyšek P., Kadlec T., Beneš J. 2011: Conservation in a city: Do the same principles apply to different taxa? *Biological Conservation* 144: 490–499.

<http://web.natur.cuni.cz/ekologie/jarosik/cze/pdf/D80.pdf>

Zadal: Jiří Pokorný

URL zdroje: <https://forumochranyprirody.cz/ochrana-prirody-ve-meste-plati-stejne-principy-pro-ruzne-taxonomicke-skupiny>

Odkazy:

[1] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/prazske_rezervace.jpg

[2] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/prazske_rezervace1.jpg

[3] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/prazske_rezervace2.jpg

[4] https://forumochranyprirody.cz/sites/default/files/prazske_rezervace3.jpg